

A KÍNAI ETNIKAI KISEBBSÉG DÉLKELET-ÁZSIÁBAN

Schmidt Péter

Teleki László Intézet

A kínai etnikum jelenléte állandó társadalmi problémát jelent a térség államaiban. Ugyanis a kínai etnikum számarányaihoz mérten hihetetlenül felülreprezentált a délkelet-ázsiai államok gazdasági elitjében. Kínaiak tartják kezükben a gazdasági élet jelentős részét Indonéziában, Malajziában, Thaiföldön, a Fülöp-szigeteken és természetesen Szingapúrban. Ez utóbbiban ugyanis a kínaiak alkotnak többséget. Viszont a többi említett államban nemzeti kisebbséget alkotnak. További problémát jelent, hogy a kínai kisebbség Indonéziában és Malajziában vallási minoritást is alkot, mivel ezekben a túlnyomórészt muszlim országokban ők leginkább keresztények. A kínai kisebbség ezenkívül zárt, elkülönült városrészekben lakik és egymás között házasodik.

Feltűnő tehát a kínai kisebbség Délkelet-Ázsia helyzete és a XIX-XX. századi magyarországi zsidóság helyzete közötti párhuzam. Hogy ez még félelmetesebb legyen, a helyi kormányok válsághelyzetekben gyakran a kínaiakat teszik meg bűnbakká, s így igen gyakori a sérelmükre elkövetett fizikai erőszak és az anyagi károkozás.

A kínai kisebbség Malajziában a lakosság 29,3%-t, Indonéziában kb. 5 millió főt, a Fülöp-szigeteken kb. 600000 főt, Thaiföldön pedig a lakosság 11%-t teszi ki.¹ Azonban arányukat messze meghaladóan vannak jelen a banki, üzleti, orvosi és egyáltalán az értelmiségi szférában. De hogyan is kerültek Délkelet-Ázsiába?

A mai Délkelet-Ázsiába három szakaszban érkeztek a kínai bevándorlók. Először a Han-dinasztia idején (ie. 206 - iu. 220), mikor is a Kínához közel eső Indokina volt a fő célterület, és szárazföldi úton folyt a bevándorlás. A második szakasz a Ming-dinasztia idejére (1398-1644) esett, mikor is már a távolabbi területek felé irányult a kivándorlás, főként tengeri úton. E két szakasz közös jellemzője, hogy általában politikai emigránsok hagyták el Kínát, hogy így mentsék életüket. A kínai birodalmi igényeket is szolgálta a kitelepülés, hiszen Vietnam csak nem ezer évig, de Laosz és Kambodzsa is huzamosabb ideig kínai fennhatóság alá került. Szingapúrt is valószínűleg kínai kereskedők és halászok alapították a Ming-dinasztia korában.

A kivándorlás harmadik szakasza a XIX. században következett be, már az európai gyarmatosítók hatására, kik ösztönözték a fejlett kézművességgel rendelkező kínaiak megtelepülését délkelet-ázsiai gyarmataikon. A kínaiak olcsó, de hatékony munkaerőt jelentettek. Az egyszerű munkásokkal együtt a nagy kínai kereskedő-családok is megtelepültek a térségben.

A probléma a délkelet-ázsiai államok és Kína között akkor keletkezett, mikor Szun Jat Szen meghirdette a "három népi elvet", a nacionalizmust, a demokratizmust és a népjólétet. Ez magában foglalta, hogy a kínai kormány minden kínai pártfogója, a kisebbségben élőké is! A Kuomintang speciális, csak a kínai kisebbségek ügyeivel foglalkozó konzulátusokat hozott létre, valamint a külföldön élő kínaiakkal foglalkozó

¹ Worldmark Encyclopedia of the Nations. Asia and Oceania. New York 1995.

állami hivatalokat és minden kínai automatikusan kínai állampolgárnak minősült, éljen bárhol is vagy függetlenül attól, hogy mikor vándorolt ki ő, vagy ősei.

Ezt a politikát a Kínai Népköztársaság is folytatta, mikor létrehozták a "Külföldön élő Kínaiak Ügyeivel Foglalkozó Bizottságot", valamint a KNK első alkotmányába is bekerült, hogy "a Kínai Népköztársaság védelmezi a külföldön élő kínaiak méltányos jogait és érdekeit...",² ami súlyos konfliktusokhoz vezetett Délkelet-Ázsia államaival, kik ezt a kínai politikát, nem minden alap nélkül a belügyeikbe való beavatkozásként értelmezték. A kínai felfogás szerint az számít kínainak aki kínai kulturális tudattal rendelkezik, ami meglehetősen tág kategória.

A kínai kisebbségekkel szembeni atrocitások a mai napig mindennaposak Délkelet-Ázsiában, ami ellen Kína egyre határozottabban tiltakozik. Nem nehéz megjósolni, hogy ez még számos igen heves vitához fog vezetni Kína és az ASEAN közt.

FORRÁSOK:

1. Barbi Balázs: Kína viszonya Délkelet-Ázsia államaihoz, in: Külpolitika 1985/2. 33-53.o.
2. Szerb István: Kínai kisebbségek a délkelet-ázsiai országokban, in: Külpolitika 1979/3- 32-42.o.
3. Worldmark Encyclopedia of the Nations. Asia and Oceania. New York 1995.

² Szerb István: Kínai kisebbségek a délkelet-ázsiai országokban, in: Külpolitika 1979/3 38.o.